

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

PRIDELAVA ZELENJAVE V SLOVENIJI PO LETU 2013

Marjeta Bizjak

Novo mesto, 29. november 2012

Stanje v kmetijstvu

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

- **Obseg kmetijskih zemljišč: 474.432 ha KZU (23,4% RS):**
 - njive in vrtovi (35,8 %),
 - trajni travniki in pašniki (58,5 %),
 - vinogradi (3,4 %),
 - sadovnjaki in oljčniki (2,1 %)
 - Rastlinska proizvodnja prispeva 54% k bruto vrednosti kmetijstva (podoben delež ima tudi živinoreja)

- **Število kmetijskih gospodarstev: 74.646 KMG:**
 - družinske kmetije (74.425),
 - podjetja in zadruge (221)
 - 59.632 KMG uveljavlja neposredna plačila
 - 11.000 pokojninsko/zdr. zavarovanih kmetov

- Povprečna starost gospodarjev je
 - **57 let** (4% < 35 let in 35% >65 let.
 - Samo **9% jih ima kmetijsko** izobrazbo – ostali izkušnje, tečaji,...

- **Povprečno KMG:**
6.4 ha KZU, 5.6 GVŽ, 0.16 PDM/ha KZU, 1,03 PDM, 1.4 kmetijskega traktorja, 12.260 € prihodka
- **Obseg rabe KZU:**
 - 5-10 ha KZU (23 % KMG),
 - 10-20 ha (11 % KMG),
 - nad 20 ha (4 % KMG)
- **>10 ha (11.388 KMG, 22 ha/KMG);**

Stanje v kmetijstvu

- **Obseg živinoreje:**
 - 55.648 KMG redi 421.553 GVŽ:
 - 2-10 GVŽ (44% KMG, 28% GVŽ);
 - 10 GVŽ (20% KMG, 68% GVŽ)
- **Samooskrba (2011):**
 - Mleko (120%),
 - Goveje meso (110%),
 - Jajca (95%),
 - Vino (94%),
 - Med (85%)
 - Žito (69%),
 - Krompir (63%);
 - Prašičje meso (50%),
 - Zelenjava (37%),
 - Ekološka živila (20% leta 2009)
- **Delovna sila na KMG:** 211.191 oseb oz. 77.013 PDM: družinske kmetije (89,2%), podjetja (3,4%)
- **Ekonomska velikost KMG:**
 - 915 mio € stand.prihodka,
 - 11.882 €/PDM, >8.000 € (31% KMG, 67% KZU, 80% GVŽ, 51% PDM, 81% PRIH)

Zelenjadnice v letu 2011

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

2011	Pridelava skupaj	Integrirana	Ekološka	Konvencionalna
površine (ha)	4.046 ha ...44% več kot v 2010 tržne pridelave 1.497 ha ...enak obseg kot v 2010	977 ha IP/tržna skupaj... 65%	148 ha Eko/tržna skupaj... 10%	372 ha Kon/tržna skupaj... 25%

- V strukturi rabe njiv in vrtov osnovne površine zelenjadnic zavzemajo **manj kot 2%**
- Vrednost pridelave zelenjave **41,6 mio EUR**, k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje v 2011 prispevala 3,5%, k vrednosti rastlinske pridelave 6,6%
- Skupni pridelek zelenjadnic 77 tisoč ton, od tega **tržna 42,5 tisoč ton**
- Stopnja **samooskrbe z zelenjavo majhna, trend zmanjševanja, med leti niha**. V letu 2011 **36,7%** (stopnja samooskrbe s svežo zelenjavo **48,4%**) ali 5,7% večja kot v 2010

Zelenjadnice v letu 2011

- Naraščujoč trend porabe **zelenjave/prebivalca** v obdobju 2000-2009, leta 2010 zmanjšanje za 12 %, leta 2011 porast na 19 %.
- Leta 2011 smo prebivalci Slovenije pojedli **97 kg zelenjave na prebivalca**, od tega **72 kg sveže zelenjave** (največ leta 2009 102 kg na prebivalca, od tega 78 kg sveže)
- Domača pridelava ne sledi rastočemu povpraševanju, dolgoročno se hitro zvišuje uvoz zelenjave. Leta 2011 je znašal **146 tisoč ton** (od tega **91,5 tisoč ton sveže zelenjave**), kar je 56% več kot leta 2000 (tudi 56% več sveže zelenjave)

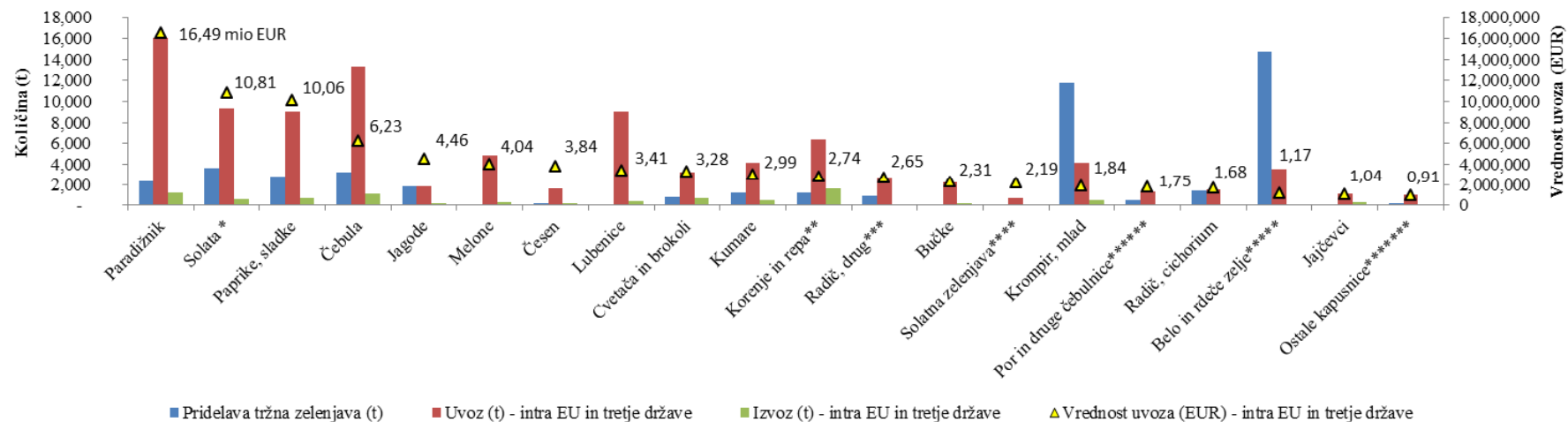
Ocena stanja

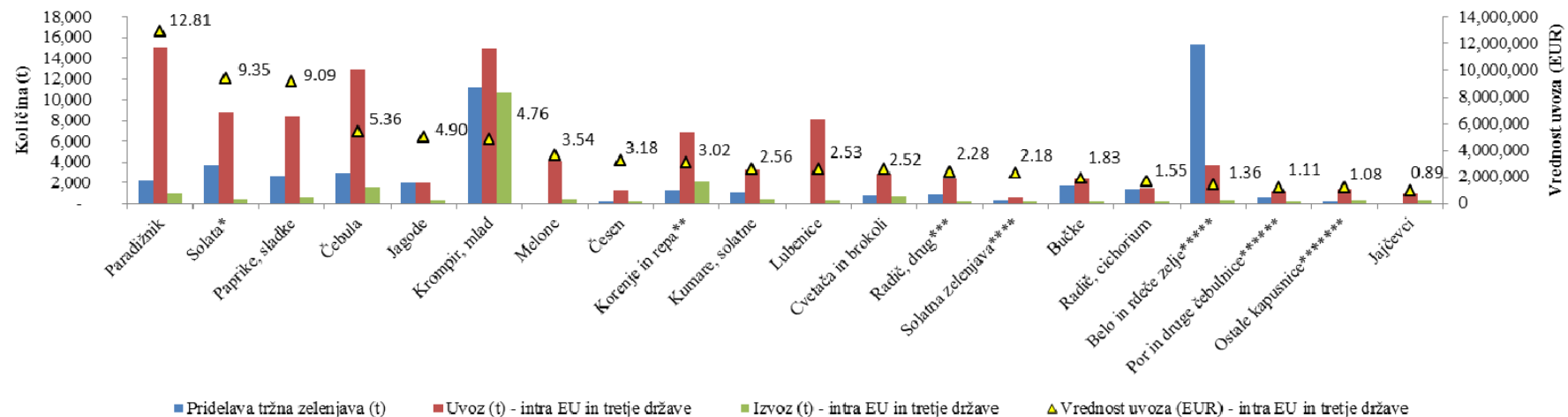
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

Domača pridelava in zunanja trgovina, vrednost uvoza (intra EU in tretje države) vsaj 1 mio EUR v letu 2010 in/ali 2011 (vir: SURS, preračuni MKO)

LETO 2010

LETO 2011

Ocena stanja

Struktura kmetijskih gospodarstev

Število kmetijskih gospodarstev, osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih, 2010 (Vir: SURS, KIS)

	Število KMG	Osnovna površina (ha)	Pridelovalna površina (ha)	Osnovna površina /KMG (ha)	Pridelovalna površina /KMG (ha)
Zelenjava skupaj	1.192	1.216	1.498	1,02	1,26
Od tega: na prostem	1.111	1.149	1.413	1,03	1,27
v zaščitenem prostoru	343	67	85	0,20	0,25
% pridelave v zaščit. prostoru	8,8%	7,5%	5,5 %		

- Razdrobljena struktura pridelave
- Pretežno sezonska pridelava in močna odvisnost od vremenskih pogojev
 - Pidelava v zaščitenem prostoru **manj kot 6%** vseh površin tržne zelenjave
 - Po podatkih SURS o namakanju po vrstah zemljišč, je bilo leta 2010 **namakanih 757 ha zelenjadnic**

Organiziranost – pogajalska moč v verigi

- Organizacije proizvajalcev (OP) ključna struktura za povezovanje ponudbe na trgu s svežim S&Z v EU:
 - povezovanje pridelovalcev za skupno trženje zelenjave, načrtovanje proizvodnje...narava proizvodov (hitra pokvarljivost), koncentracija in pogajalska moč trgovine
 - vsi tržno cenovni ukrepi EU se izvajajo izključno preko OP (ukrepi za preprečevanje in upravljanje kriz, sofinanciranje dejavnosti OP v deležu 4,1 % tržne proizvodnje)
- Stopnja organiziranosti v sektorju S&Z v letu 2009: EU 27 43,2%, Belgija 87%, Nizozemska 104,7 (nacionalne OP), Avstrija 30,2%...
- Članice EU, ki v letu 2009 niso imele priznane **nobene skupine proizvajalcev (SP), OP:**
 - Luksemburg
 - Estonija
 - Latvija
 - Slovenija (velja tudi za leto 2011)
- **Evidentiran odkup zelenjave** preko zadrug v letu 2011 znašal 6.125 t ali 14% tržnega pridelka zelenjave, najmanj po letu 1997

Resolucija “ZAGOTOVIMO.SI HRANO ZA JUTRI”

V skladu z načeli trajnostnega razvoja kmetijstva so strateški cilji kmetijske politike:

- a) Zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane.
- b) Povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva in živilstva.
- c) Trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom povezanih javnih dobrin.
- d) Zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja (v sodelovanju z drugimi politikami).

Resolucija “ZAGOTOVIMO.SI HRANO ZA JUTRI”

Prednostne programske usmeritve za doseganje strateških ciljev na podlagi trajnostnega kmetijstva:

- I. Zagotavljanje stabilnih proizvodnih in ekonomskih razmer za kmetijstvo.
- II. Prestrukturiranje in dvig konkurenčnost kmetijstva in povezanih panog.
- III. Ohranjanje rodnosti tal in proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč.
- IV. Učinkovitejše tržno organiziranje kmetijstva, krepitev agroživilskih verig in večja prepoznavnost domačih proizvodov.
- V. Krepitev zagotavljanja javnih dobrin kmetijstva na področju varstva okolja in ohranjanja kulturne krajine.
- VI. Socialno vzdržen in skladen razvoj podeželja.
- VII. Večja vloga znanja in njegov učinkovitejši prenos.

Zelenjadarstvo

Strateški in razvojni cilji :

- povečanje obsega pridelave zelenjave – večja samooskrba (60%)
- povečanje tržnega deleža slovenske zelenjave
- povečanje konkurenčnosti pridelave zelenjave s poudarkom na povečanju produktivnosti ter učinkoviti in trajnostni rabi virov

HRANA IZ VAŠE BLIŽINE

Višja hranilna vrednost in vsebnost vitaminov
Prehranska varnost in domača delovna mesta
Manj onesnaževanja

Predvideni ukrepi po letu 2013

- **Tržno-cenovni ukrepi:** za zagotavljanje primernega in stabilnega dohodka
- **Podpore skupinam in organizacijam proizvajalcev, aktivnostim medpanožnih organizacij**
- Podpore **namakanju** (trenutno 757 ha), boljša izkoriščenost obstoječih namakalnih sistemov
- Nakup in postavitvev **rastlinjakov** (trenutno 67 ha)
- **Specialna kmetijska mehanizacija in strojna oprema**
- Učinkovita raba **energije** in obnovljivih virov energije
- Ureditev **nasadov trajnih rastlin** na njivskih površinah
- uporabe stranskih proizvodov, odpadkov in drugih neživilskih surovin za namene **bio gospodarstva**

Predvideni ukrepi po letu 2013

- Naložbe v **skladiščne** kapacitete, **hladilne** kapacitete in kapacitete za **dodelavo in pripravo za trg**
- Razvoj **novih proizvodov, praks, postopkov in tehnologij** na osnovi slovenske surovinske baze
- Identifikacija potencialnih površin za visoko tehnološko pridelavo zelenjave v povezavi s **trajnostno uporabo geotermalne energije (CRP)**
- Nadstandardna pridelava zelenjave (**»Integrirano varstvo brez herbicidov«**) (ukrepi KOP)
- Podpore **skupinam proizvajalcev, organizacijam proizvajalcev (2-5)** in aktivnostim **medpanožnih organizacij** (delovanje vertikalne verige)

Predvideni ukrepi po letu 2013

- Program **generične promocije**
- Promocija **shem kakovosti in ekološke pridelave**
- Podpora vzpostavitvi in delovanju **kratkih tržnih verig** iz lastne primarne pridelave
- Shema kakovosti v povezavi z GLOBAL GAP certificiranjem
- Naložbe in podpore **ekološki pridelavi** (sedaj: 148 ha)
- Naložbe in podpore **preusmeritvi v ekološko pridelavo**
- Naložbe in podpore v **predelavo ekoloških proizvodov**
- Ohranjanje domačih sort in avtohtonih populacij (financiranje **genske banke**)

Predvideni ukrepi po letu 2013

- **Shema malih kmetov** - podpora → ohranjanje obdelanosti podeželja in ohranjanje delovnih mest
- **Dopolnilna ali dodatna dejavnost na kmetijah** (predelava, prodaja, turizem...) → Izboljšanje dohodkovnega položaja kmetij in ohranjanje delovnih mest
- Izdelava **priporočenih tehnologij** → zagotavljanje najvišjega tehnološkega nivoja in optimiranje stroškov
- **Mojstrske kmetije** (plan: 4) → Učinkovit prenos novih tehnologij in inovacij
- Vzpostavitev **centrov za namakanje, opazovalne napovedovalne službe, svetovanje**

Predvideni ukrepi po letu 2013

- Vzpostavitev “**centrov odličnosti**» (plan: 1-2) in **razvojnih omrežij**
= vzajemno sodelovanje različnih členov v verigi prenosa znanja
→ učinkovit prenosa tehnologij v proizvodnjo
- Vzpostavitev in delovanje **tehnološke službe v organizirani primarni pridelavi** (v OP, SP, zadrugah...) → učinkovit prenos tehnologij v proizvodnjo
- **Usposobitev upravnega delavca za OP v tujini** → boljša usposobljenost za sistem delovanja OP-jev

Hvala za pozornost

